

سحر محفل

مشعر علم مجلس مشیرین اقسام نظم و نثر از و فارسی
و سخن کلام و پند و اندرز و چندین سخن از افادہ طلباء و آئین طبع و کلام

سوز و دلخیزات

منشی میر بیرون اعلی

با تمام

خیم جوہر علم مہتمم مطبع مصدر النوا در واقع سند و می الگوزن نظام اکبر آباد

مطبوع شد

۶۱۵۵۲

تقریظ

بقلم: حضرت محمد عنقا

سراسر عوالم هستی جولانگاه جاذبه کلیه عشق است (عشق اسطرلاب اسرار خداست) که نقد موجودات علی قدر وجود هم با این سرمایه پایدار و از این فیض سرشار برخوردار و نیروی هستی را منشأ آثارند. نفس ناطقه انسان یگانه گوهر گرانی است که از قعر این دریای بیکران از قوت بفعل و فعالیت رسیده با صفات ممتازة ملکوتی و عزیت اشرفیت آئینه حق نمای جمال مطالی و مسجود ملایک و مظهر گویا و ناطق ذات هستی است. دانشمندان واقعی که شاخه وجودشان از شجره طیبه مصادر وحی پیوند الهامی گرفته و در کشف این حقایق نظاماً و نثرآ گوهرها سفته و گفتنیها گفته اند که آثار جندایشان در مکارم اخلاق سر مشق و در سیر انفس و آفاق روشنتر از برق است.

از این بی مقدار گفتاری نشاید که بزرگی ایشان را شاید زیر معرف اجلی باید تا از عهده تعریف چنانکه باید بر آید بهر حال این مجموعه از آن گوهرهای آبدار است که زینت یافته بنام نامی حضرت مولی علی مرتضی که پس از سوء القضا حسن القضا و مشارالیه کریمه هل اتی است که عنقای بلند پرواز افکار اهل دل در اوج سیر خود بدیل آستانش آشیان دارد غیر الکلام ماقبل و دل.

انبیا و اهنمای خلقند رهبر آن همگان است علی

زهی سعادت و صفای بیت آقای رضا ثابتی که با کشش باطنی و کوشش ظاهری در جمع آوری و چاپ این لباب همت گماشته که زحمتی است ارزنده و خدمتی است ادبی و پاینده گذشته از فوائد مذهبی و عرفانی و تبلیغی اشعار آبدارش دبیران اهل قلم را در کتابت مفید و محاورات بین اثنین درستان و دوستداران ادب را در مصاحبات و مباحثات بسیار بکار آید و ناطقین را بر فصاحت افزاید و مستمعین باذوق را موجب نشاط و مسرت گردد.

جمع آوری و انتشار این قبیل آثار ادبی و عرفانی که مؤثر در بلندی سطح افکار است گرو همت و زحمت مادی و معنوی این چنین افراد هنرمند با ارزش است که البته در نظر خریداران باخرد بی ارزش نخواهد ماند. ای کاش اولیای فرهنگ با این نظر هم آهنگ شده رواج انتشارات جلف اراجیف را با تشویق و ترویج آثار ادب جبران کنند و سرمشق برجسته جوانان بیکار با استعداد شوند و افکار عمومی را بتدریج بروش دانشمندان پرورش دهند و آنانرا برای سر بلندی حال و آینده کشور ذخیره نمایند.

محمد عنقا

اول تیرماه ۱۳۳۴ تهران

مقدمه ناشر

با انتشار این کتاب که نمونه بارزی از علاقه مدیر این مؤسسه به انتشار و ترویج کتب مذهبی و مبارزه با انتشارات گمراه کننده ناشرین سود پرستی است که با پشت جلد های فریبنده کمرباغفال جوانان این آب و خاک بسته اند، از نویسندگانی که جز در راه عظمت دین مقدس اسلام قدمی بر نمی دارند و با نگارش کتابهای سودمند و حکایات و افسانه های مذهبی دین خود را بملت و مملکت ادا میکنند تقاضای همکاری کرده و ناگزیر از این نکته میباشد که بدون کمک ایشان رفیع گرفتاریهای موجوده از محالات و نیل باین آرزوی مقدس امکان ناپذیر است.

احمد ناصحی

مدیر مؤسسه مطبوعاتی افلاطون

قد گزیده علوی

کتابیکه از نظر خوانندگان گرامی میگذرد مجموعه آثار گرانبها نیست که در طی قرنهای ، در منقبت نابغه بزرگ بشریت علی (ع) گفته شده و مدتها وقت صرف آن گردیده تا از میان اوراق فرسوده کتابها احراج و بعد از تطبیق و مقایسه با نسخ دیگر باین صورت در آمده است .

شخصیت بزرگیکه از پشت پرده کلمات ، چهره تابناک خود را نشان میدهد از آن مردیست که در دوره حیات پر افتخار خویش ، چه آن روزها که بر اورنگ خلافت تکیه زده و زمام امور ممالک اسلامی را در دست گرفته بود و چه ایامیکه باعمال کودکانه اورنگ نشینان بیچار و ننگ می نگریست با بیدادگری مبارزه کرد و لحظه ای آسوده نه نشست . راست میگفت و بگفته خود عمل میکرد و جز خدا از هیچکس باک نداشت و هنگامیکه بنماز میایستاد جز بذات آفریدگار بزرگ نمیاندیشید و اگر آزارش میکردند بروی خود نمیآورد . در مملکت داری مردی باتدبیر و در صحنه های نبرد دلاوری بینظیر بود و بخاطر ابقای حکومت خویش بهر مذلت تن در نمیداد و بدنیای محبوب شما بادیده نفرت مینگریست و آن را از مردار بزیست تر میدانست ، در دوره خلافتش دیناری از بیت المال مسلمین را بیهوده مصرف نمیکرد ، زحمت میکشید ، رنج میبرد و از دست رنج خویش معاش خود را اداره میکرد و هرگز آزارش بکسی نمیرسید و همیشه میگفت : « بخدا دوست میدارم که بستر آسایشم را بر خارهای جانگزای بیابان بگذارم و شب ، همه شب بر آن بالین ناهموار بیدار بمانم ، راضیم که مرا بازنجیر آهنین سخت ببندند و در میان کوه و دشت برسنگ و خاک بکشایند ؛ ولی هرگز رضا نیستم که دلی از کردار من آزرده و پریشان گردد »

علی بموهومات طبقاتی بادیده تمسخر نگاه میکرد و بین انسانها تفاوت نمیگذاشت و در روزگار خلافت او در زندانها بروی آزاد مردان مملکت گشوده نشده بود ، علی مرد بود ، علی مردمدار بود ، علی شهید و

شرنگی بود که بهم آمیخته شده بود و این کتاب قطره کوچکی از دریای اوصاف علی است .

اشعار این مجموعه که تبرکاً از ۱۱۰ گوینده انتخاب و برهريك شرح حال کوتاهی افزوده شده (باستثنای آثار چندشاعر بزرگ) عموماً متعلق بکسانیت که از عهد صفویه بعد در ایران ظهور کرده‌اند بدلیل آنکه مذهب تشیع تا روزگار سلطنت صفویه در ایران رسمیت نداشت و خواه و ناخواه شاعرانیکه پیش از آنعهد میزیسته و بمذهب تشیع علاقه نشان میدادند بعلت عدم آزادی از ساختن اشعار مذهبی خود داری کرده و اگر احياناً گوینده دست بچنین کاری میزد ناگزیر از مدح خلفای دیگر بود چنانکه در یکی از قصائد سعدی این نکته کاملاً آشکار است .

مذهب تشیع باجنوس شاه اسمعیل بزرگ (۹۰۵ هـ.ق) مؤسس سلسله صفوی بر تخت سلطنت ایران رسمیت یافت و گویندگانیکه تا آنزمان جز چاپلوسی و پشت هم اندازی و مدح پادشاه وقت و وظیفه دیگری در خود نمیدیدند تحت تأثیر زمان و تشویق سلاطین صفوی بساختن اشعار مذهبی برداشته و راه همیشگی خود را تغییر دادند و شاعرانیکه اینگونه اشعار را مناسب ذوق خود نمییافتند روبه هند آورده و در دربار پادشاهان آنسر زمین بدرجات عالی نائل شدند و سبک معروف به «هندی» در همین وقت در ایران ظهور کرد که موضوع آن از بحث ما خارجست .

پس در حقیقت ساختن اشعار مذهبی از عهد صفویه در ایران رواج یافت و ناگزیر مجموعه حاضر حاوی آثار است که از آنعهد تا با امروز بوجود آمده و تنها اجریکه در تالیف این کتاب نصیب نگارنده خواهد شده‌مانا اغماض از لغزشهاییست که باوجود زحمات بسیار مؤلف در کتاب حاضر موجود است .

رضا ثابتي

۷ تیر ماه ۱۳۳۴

تهران

شرح احوال ۱۰ گوینده باختصار

تذکر

در باره نمرات مندرجه در صدر
شرح حال شعرای این تذکره .
عدد طرف چپ ، شماره
گویندگان است که بترتیب از يك تا
صد و ده تدوین شده و عدد طرف راست
شماره صفحه است که اثر شاعر از آن
صفحه آغاز گردیده است «مؤلف»

۱ -- ۲۸

اطنهالی بك آذر بیگدلی متخلص به «آذر» در سال ۱۱۲۳ در
دارالسلطنه اصفهان تولد یافت و در مقام کسب کمالات نمود و در مراجعت لشکر
نادر از هندی در مقام اقامت داشت . تذکره آتشکده که از تذکره های معروف
عصر نادری بشمار میرود از تألیفات اوست .

۲ -- ۳۹

آذری طوسی که نام اصلیش شیخ نورالدین حمزه بن عبد الملك
البيهقي الطوسي است مدت ۳۰ سال معتکف بوده و ۸۲ سال عمر کرده و
در سال ۸۶۶ بدرود حیات گفته است .

۳ -- ۳۷

نوربخش آزاد در حدود پنجاه سال پیش در اصفهان تولد یافت و
فعلاً مقیم تهرانست و در دبیرستانهای پایتخت تدریس میکند آزاد بیشتر عمر
خود را در راه خدمات فرهنگی صرف نموده و تا کنون چند قسمت از آثارش
انتشار یافته است .

ادیب بیضائی فرزند میرزا محمد رضا متخلص به «ابن روح» در سال ۱۲۹۹ هجری در قصبه آران، از توابع کاشان متولد و روز سه شنبه ۱۵ اسفند ۱۳۱۲ شمسی مطابق سال ۱۳۵۲ قمری در کاشان دعوت حق را لبیک اجابت گفته است. دیوان ادیب باهتمام فرزند عالیقدرش آقای «پرتو بیضائی» که از شعرای بزرگ معاصر است در سال ۱۳۲۷ در تهران انتشار یافت.

محبی الدین مهدی الهی قمشه‌ای فرزند ابوالحسن در سال ۱۳۲۰ قمری در قمشه شهر رضا تولد یافت و در اوان جوانی در همان شهر بتحصیل علوم همت گماشت و بعد از کسب کمالات در دانشکده ادبیات و معقول و منقول بتدریس دروس عربی و فلسفه پرداخت. نغمه الهی - نغمه عشاق - نغمه حسینی - شرح رساله حکیم فارابی - حاشیه بر مبدء و معاد - رساله در مراتب عشق - رساله فلسفه کلی - رساله‌ای در سیر و سلوک و رساله‌ای در مراتب ادراک از تألیفات اوست.

عبدالحسین اورنگ ملقب به «شیخ الملک» پسر آخوند ملا عبدالرسول مازندرانی در حدود سال ۱۳۰۶ قمری در تهران پای بعرضه هستی نهاد. مدت‌ها از فضات عالی‌مقام عدلیه بوزه و دوره نیز بوکالت مجلس شورای ملی انتخاب شده است.

ایرج میرزا ملقب به «جلال الممالک» فرزند غلامحسین میرزا در سال ۱۲۹۱ در تبریز تولد یافت و در سال ۱۳۴۴ در اثر سگته قلبی درگذشت. دیوانش تا کنون چندین بار بطبع رسیده است.

خلیل ایزدیار ۶۳ سال از عمرش میگذرد که قریب ۳۵ سال آنرا در راه خدمات فرهنگی صرف نموده و اکنون مدت چهار سالست که بازنشسته شده ایزدیار صاحب قصائد و غزلیات فراوانیست که هنوز بطبع نرسیده و بطور پراکنده در نزد او موجود میباشد.

سر هنک بدرالدین رشید پور متخلص به «بدری» فرزند مرحوم

صنعی که ذکرش در این تذکره آمده در سال ۱۲۷۵ شمسی در تهران تولد یافت و اکنون در شهر بسائی کل کشور انجام وظیفه میکند چاپ و انتشار دیوان صنعی بهمت او صورت گرفت .

۱۰ - ۵۱

بندار رازی که به « کمال الدین » معروف بوده اهل قهستانری و معاصر مجدالدوله دیلمی است .

۱۱ - ۱۸۱

بوعلی سینا در سال ۳۷۰ در افشنه بخارا تولد یافت و در سال ۴۲۸ در همدان بدرود حیات گفت . نامبرده صاحب تألیفات بیشماری است که معروفترین آنها « کتاب شفا » در حکمت و « کتاب قانون » در طب است .

۱۲ - ۱۴۸

شیخ ابهائی که نام اصلیش بهاءالدین محمد بن عزالدین حسین بن عبدالصمد بن شمس الدین محمد بن علی بن حسن بن محمد بن صالح حارثی همدانی عاملی جباغی لویزانی است در سال ۹۵۳ در بعلبک بدنیا آمد و شب ۱۲ شوال ۱۰۳۰ در گذشت و در جوار علی بن موسی الرضا (ع) مدفون گشت .

۱۳ - ۳۷

ابوضاکه نام شریفش آقاسید محمد باقر واعظ جندقی است بعد از ۴۸ سال زندگی در فروردین ماه سال ۱۳۳۳ شمسی در تهران وفات یافت و در ابن بابویه با مامات گذاشته شد .

۱۴ - ۱۶۸

عبدالرحمن پارسا فرزند شیخ محمد رحیم رستگار ونوه حاج - محمد حسین توپسرکانی متخلص به « مجنون » از شعراء و عرفاء دوره ناصری در سال ۱۲۸۸ شمسی در توپسرکان بدنیا آمد و اکنون در تهران اقامت دارد تألیفات او علاوه بر جلد سوم و چهارم فهرست کتابخانه مدرسه سپهسالار تصحیح دیوان عنصری و رضی الدین آرتیمانی و دیوان مرحوم افسر است .

۱۵ - ۶۰

حسین پرتو بیضائی متخلص به « پرتو » فرزند مرحوم ادیب بیضائی در سال ۱۳۲۵ هجری در قصبه آران تولد یافت .

تذکره شعرای کاشان و تصحیح تاریخ گیتی گشای زند از تألیفات اوست .

۱۶-۹۱

پروین همدانی در سال ۱۲۳۸ قمری پای بعرصه وجود گذاشت و در سال ۱۳۱۲ بدرود زندگی گفت و در گورستان عمومی همدان مدفون گشت و دیوانش در سال ۱۳۲۴ شمسی در همدان بطبع رسید.

۱۷-۱۹۴

رضا ثابتی فرزند عبدالخالق در آبانماه ۱۳۱۰ خورشیدی در تجربیش بدنیآ آمد و بعد از اتمام تحصیلات مدتی بتدریس اشتغال داشت و اکنون چند گاهبست که در سلك خدمتگذاران مطبوعات در آمده، آثار چاپ شده او علاوه بر تالیف کتاب حاضر مجموعه اشعار اوست که تحت عنوان «رقص شعله» در چند سال پیش انتشار یافت.

۱۸-۷۹

میرزا ابوالحسن جاوه در سال ۱۲۳۸ در احمدآباد کجرات متولد شده و در شب جمعه ششم ذیقعده الحرام سال ۱۳۱۴ بعالم باقی شتافته و در این بابویه مدفونست. دیوانش در تاریخ غره شعبان ۱۳۴۸ بزبور طبع آراسته گردید.

۱۹-۱۷۰

ابوتراب جلی قریب ۴۰ سال از عمر شریفش می گذرد که اکثر آنرا در راه خدمت بمردم صرف نموده و مولدش اراک و آثار چاپ شده اش عبارتست از: ترانه ها - کتاب ابراهیم - کتاب موسی و غیره

۲۰-۳۷

معین الدین چشتی از خواجگان سلسله چشتیه بوده و سلطان شمس - الدین غوری و شهاب الدین غوری باو ارادت میورزیده اند. چشت یکی از توابع هرات است.

۲۱-۳۳

دکتر مهدی حمیدی فرزند مرحوم محمد حسن ثقة الاسلام در سال ۱۲۹۳ شمسی در شیراز بدنیآ آمد و در سالهای ۱۳۱۶ و ۱۳۲۵ با خنورقه ایسانس و دکتری ادبیات نائل گشت.

کتابهای: ۱- شکوفه ها ۲- اشک معشوق ۳- پس از یکسال ۴- عشق در بدر ۵- سبکسری های قلم ۶- سالهای سیاه ۷- شاعر در آسمان ۸- فرشتگان زمین ۹- طلسم شکسته ۱۰- زمزمه بهشت ۱۱- دریای گوهر از آثار چاپ شده اوست.

حسینی قزوینی - حاج محمد حسین ابن حاج محمد حسن ابن حاج معصوم معاصر ناصرالدینشاه قاجار و مرید حاج میرزا ابوالقاسم شیرازی بهمد از مرگ پدر باصرار جمعی بامامت و موعظت و افاده کمالات پرداخت تاریخ وفات او دیده نشد .

خواجه شمس الدین محمد حافظ فرزند بهاءالدین در اوائل قرن هشتم هجری در شیراز متولد شده و در اوایل جوانی در خدمت مولانا شمس الدین عبدالله شیرازی کسب کمالات نموده و در سال ۷۹۱ در مسقط الرأس خود وفات یافته و در « خاک مصلی » که تاریخ فوت اوست مدفون گردیده است .

حاجی سنندجی حسینقلی خان فرزند امان الله خان در سال ۱۲۶۳ در گذشت .

عماد اردبیلی متخلص به « حالی » فرزند مرحوم ملا حسنعلی در حدود سال ۱۲۸۸ هجری قمری در اردبیل متولد شد و در سال ۱۲۷۱ قمری دیوان قصائد و غزلیاتش در تهران انتشار یافت .

حاج میرزا حبیب خراسانی در سال ۱۲۳۷ قمری وفات یافت گنج کهر از آثار چاپ شده اوست .
تذکر - در چاپ شهر حاج میرزا حبیب که نسخه ماشین شده آن در دست ماست اشتباهی رخ داده که صحیح آن اینست :
ای روی تو ماه لیلۀ زبدر وی موی تو شام لیلۀ القدر

علی اکبر خوشدل در حدود ۳۵ سال از عمرش میگذرد و عمده کارهای هنریش مدیحه سرانست خصوصاً مدیحه های مذهبی که اکثر اشعار او را تشکیل میدهد . نگارنده از اقامتگاه فعلی او بیخبر است .

خبسته کاشانی نام شریفش میرزا محمد خان و فرزند محمد حسینخان متخلص بهندایب و نیبره فتحعلیخان صبا و برادر کوچک محمودخان ملک الشعر است .

خموش تهرانی نامش محمد شریف و اصلش از شیراز و مولد و مأوایش طهران و معاصر ناصرالدینشاه قاجار بوده و رضا قلیخان هدایت صاحب مجمع الفصحاء در باره او مینویسد: «اگرچه از سن کودکی و صباوت بدبستان نرفته و الف با نخوانده و خامه خطی به بنان نگرفته و خطی بر صفحه و نامه ننکاشته و از عروض و قافیه حظی نیافته در مدت ۶۰ سال از عمرش تحصیل و تعلیم نداشته، ای عجب بحسب ذوق فطری بلکه بسبب فیض موهبی طبعی روان و شعری شیرین و بیانی سلیس و خلقی جمیل حاصل دارد و قریب ده هزار بیت از قصائد و غزلیات و مثنویات که تدریجاً از طبعش سرزده و بحافظه سپرده بر کتاب خوانده و او بکتابت در آورده تا دیوانی بانجام رسیده».

از تاریخ وفات او اطلاعی در دست نیست.

۱۰۹ - ۳۰

میرزا مهدی منشی خوئی فرزند محمد نصیر در روزگار سلطنت محمد شاه قاجار میزیسته و از مریدان حاج محمد حسین اصفهانی بوده است بیش از این احوالاتش اطلاعی بدست نیامد.

۲۸ - ۳۱

جلال الدین دوانی که بعلامه دوانی معروف است در عهد پادشاهان آق قوینلو قاضی فارس بوده و ۸۰ سال عمر کرده و در سال ۹۰۸ وفات یافته است.

۷۴ - ۳۲

میرزا محمد ملقب به دوانی فرزند وصال شیرازی و معاصر ناصرالدینشاه قاجار است. دیوانش در این اواخر انتشار یافته.

۱۵۳ - ۳۳

نعمت‌الله ذکائی بیضائی فرزند میرزا محمد رضا متخلص به «ابن روح» و برادر «مرحوم ادیب بیضائی» در سال ۱۲۸۴ در آران کاشان به دنیا آمد و فعلاً مقیم تهرانت.

۲۵ - ۳۴

شیخ مشرف الدین بن مصلح الدین سعدی در حدود سال ۵۸۵ هجری در شیراز تولد یافت و در حدود سال ۶۹۰ در مسقط الرأس خود دعوت

حق را لبیک گفت و در همان شهر مدفون گشت .

۳۵-۶۲

احمد سهیلی خوانساری فرزند غلامرضا در سال ۱۲۹۱ در تهران بدنیآ آمد و بعد از فراغت از تحصیل بریاست کتابخانه ملی ملک منصوب شد و هنوز بهمان سمت باقیست .

۳۶ - ۸۳

ساقی خراسانی شب دوشنبه ۲۱ رجب سال ۱۲۸۶ در سن ۸۶ سالگی دعوت حق را لبیک گفت . آثارش در تذکره ها موجود است .

۳۷ - ۸۴

سپهر کاشانی نام شریفش محمدتقی و مولد اصلیش کاشان و معاصر فتحعلیشاه و محمد شاه قاجار بوده است .

۳۸ - ۹۳

رجبعلی گرگانی متخلص به «سرمست» فرزند مرحوم غلامرضا در سال ۱۲۹۱ در تهران تولد یافت و اکنون نیز مقیم تهرانست و در ملاقاتیکه با اودست داده معلوم شد که خواندن و نوشتن نمیداند و دیوانش هنوز بطبع نرسیده و این اولین باری است که آثاری از او در دسترس مردم قرار گرفته است . متأسفانه مصرع دوم از بیت سوم اولین شعرش غلط چاپ شده و صحیح آن اینست :

«ز سما گرفته الی ثری همه بر نوای تو باعلی»

۳۹ - ۱۲۱

سیمین بهبهانی دختر عباس خلیلی در سال ۱۳۰۶ شمسی در تهران پای بعرصه وجود گذاشت و بمقیده نگارنده بعد از پروین اعتصامی باید او را بزرگترین شاعره معاصر ایران دانست . سه تار شکسته از آثار چاپ شده اوست .

۴۰ - ۱۲۱

ابوالمجد مجدود بن آدم سنائی متولد او آخر قرن پنجم و متوفی سال ۵۴۵ هجری است و حدیقه از معروف ترین تألیفات اوست .

۴۱ - ۱۵۷

سروش اصفهانی که نام اصلیش میرزا محمدعلی وزاد گاهش سده اصفهانست نخست از قهرمان میرزا پسر نایب السلطنه عزت دیده و بعد خدمت

ناصرالدین میرزای ولیعهد رسیده و در عهد سلطنت او شمس الشعراء لقب یافته و در سال ۱۳۷۰ دعوت حق را لبیک گفته است .

۴۲-۱۷۳

سرگرد **میر مهدی مؤید** فرزند سید حسین متخلص به «سرباز» در سال ۱۲۹۲ خورشیدی در تبریز تولد یافت و در سال ۱۳۱۳ به تهران عزیمت کرد و اکنون مقیم تهرانست و دیوانش که از ۳ هزار بیت تجاوز میکند هنوز بطبع نرسیده است .

۴۳-۱۸۷

متأسفانه شرح حال مرحوم آقا سید رضی الدین ظهیرالاسلام زاده دزفولی بدست نیامد .

۴۴-۴۶

شاه نعمت الله ولی فرزند سید عبدالله مناصر «حافظ» بوده و ۱۰۵ سال عمر کرده و «عارف اسرار وجود» تاریخ فوت اوست و قبرش در ماهان کرمانست .

۴۵-۵۶

سید محمد حسین بهجت تبریزی متخلص به «شهریار» فرزند مرحوم حاج میرزا آقا خشکنایی در سال ۱۲۸۵ خورشیدی در تبریز دنیا پانهاد و سالها در تهران اقامت داشت و اکنون مقیم تبریزست و دو جلد از دیوانش بطبع رسیده .

۴۶-۸۴

شفائی اصفهانی نام شریفش شرف الدین حسن بوده و میر محمد باقر داماد او را تمجید نموده است مثنوی نمکدان حقیقت که بر وزن حدیقه سفائی است از آثار اوست .

۴۷-۱۱۵

حسن درودیان متخلص به «شامخ» فرزند یوسف تفرشی در سال ۱۲۸۱ شمسی در تهران تولد یافت و هنوز در پایتخت اقامت دارد . اکثر آثار نامبرده از بین رفته و از چاپ بقیه اشعارش نیز خودداری میکند .

۴۸-۱۳۵

احمد شهنای در حدود ۳۰ سال پیش در مشهد دنیا آمد و اکنون سال سوم دانشکده حقوق را میگذراند و کتاب «غنچه ها» از آثار چاپ

۴۹-۱۴۹

شمس ادبا میرزا سید محمد فرزند حاجی سید رضی لاریجانی در سنه ۱۲۵۳ هجری در اصفهان تولد یافت . وی معاصر ناصر الدینشاه قاجار بوده و از طرف او بلقب شمس الادبائی مفتخر گردیده است .

۵۰-۱۶۱

شمس تبریزی از مشاهیر زمان خود بوده و مولانا جلال الدین محمد بن بهاء الدین محمد بلخی بار ارادت میورزیده و او را مراد و مرشد خود میدانسته تا جائیکه اشعار خود را بنام او گفته است شهادت شمس تبریزی در سال ۶۴۵ اتفاق افتاد .

۵۱-۱۶۶

شهاب اصفهانی نام شریفش میرزا نصرالله و معاصر محمد شاه و ناصر الدینشاه قاجار بوده و در خدمت آن دو پادشاه عرض ارادت نموده و بلقب تاج الشعرائی مفتخر گردیده است .

۵۲-۷۳

صاحب مازندرانی فرزند میرزا زکی مستوفی الممالک در سال ۱۲۵۶ در طهران وفات یافت دیوانش را شش هزار بیت تخمین زده اند .

۵۳-۷۸

سید محمد علی متخلص به صغیر قریب ۴۰ سال از عمر شریفش میگذرد که اکثر آنرا صرف خدمات فرهنگی نموده و اکنون یکی از نویسندگان جرائد پایتخت است .

۵۴-۸۲

صابر همدانی فرزند محمدهادی در سال ۱۲۷۱ در همدان تولد یافت و پس از اتمام تحصیلات بطهران آمده بورارت جنگ داخل شد . صابر خود را پیرو سبک صائب تبریزی میدانند .

۵۵-۸۸

غلامعلی صبا فرزند مرحوم غلامرضا معروف به « ندیمباشی » نواده فتحعلی خان صبا ملک الشعرای دربار فتحعلیشاه قاجار در سال ۱۲۷۸ در تهران تولد یافت و بعد از اتمام تحصیلات با اداره پست و تلگراف داخل شد . صبا از چاپ آثارش خودداری میکند و شاید این اولین بار پست که

آثاری از وی در دسترس مردم قرار گرفته است

۵۶-۹۰

شاطر غلامحسین متخلص بصفائی فرزند نورمحمدخان خباز قمی
در سال ۱۲۷۳ هجری قمری در قم تولد یافت و در سن ده سالگی باتفاق
پدر بطهران آمد و بکسب پدر مشغول گشت. دیوان صفائی در دیماه سال
۱۳۰۷ انتشار یافت.

۵۷-۱۲۳

محمود خان ملک الشعراء صبا فرزند محمد حسین خان عندلیب و
نوه فتحعلی خان صبا در سال ۱۳۱۱ قمری در طهران در گذشت. تعداد
ایات دیوانش متجاوز از ۲۵۰۰ بیت است.

۵۸-۱۲۴

صباحی کاشانی نامش سلیمان و اصلش از بیدگل کاشان بوده و در
۱۲۰۶ وفات یافته است. آثارش در تذکره ها موجود است.

۵۹-۱۲۵

صفیه‌ای‌شاه. عارف بالله حاج میرزا حسن اصفهانی از متأخرین عرفا
که در سال ۱۲۵۱ هجری متولد شده و در ۱۳۱۶ دارفانی را وداع گفته
است. ترجمه احوال ایشان در آثار و الاثار ناصری و طرائق الحقایق جلد
سوم صفحه ۲۰۶ مشروحاً ذکر شده است. کتب: زبدة الاسرار - بحر الحقایق
عرفان الحق - میزان المعرفه - دیوان غزلیات و تفسیر کلام الله مجید از تألیفات
ایشان است.

۶۰-۱۳۳

میرزا جعفر صافی اصفهانی از سادات جلیل‌القدر اصفهان و مشاهیر
آن زمان بوده و قریب هفتاد سال عمر کرده و در سال ۱۲۱۹ وفات یافته
و در مقبره میرفندرسکی مدفون گردیده است.

۶۱-۱۳۸

آقا محمد حسین متخلص به «صغیر» در سیزدهم رجب سال
۱۳۱۲ هجری در اصفهان تولد یافت و سالهاست که در همان شهر اقامت
دارد. دیوان قصائد و غزلیات صغیر تا کنون سه بار تجدید چاپ شده است.

۶۲-۱۵۵

میرزا احمد صبور کاشانی برادر فتحعلی خان صبا در سال ۱۲۲۸
در جنگ ایران و روس به نیت جهاد شربت شهادت نوشید.

۶۳ - ۱۵۶

مرحوم میرزا حسن خان صنّعی فرزند محمد رشیدخان دزفولی (تفنگدارباشی) در سال ۱۳۲۹ شمسی تولد یافت و در سال ۱۲۸۶ شمسی در تهران برحمت ایزدی پیوست دیوانش در شهریور ۱۳۲۸ باهتمام فرزندش سرهنک بدرالدین رشیدپور بزبور طبع آراسته گردید .

۶۴ - ۸۱

میرزا طبیب طوفان مازندرانی بعد از کسب کمالات باصفهان رفته و لطفعلی آذر و سایر شعراي آن عهد را ملاقات کرده و در سال ۱۱۹۰ وفات یافته است .

۶۵ - ۲۶

عرفی نام شریفش سید محمد ، لقبش جمال الدین و مولدش شیراز بوده و در زمان اکبر شاه به هندوستان رفته و در خدمت آن پادشاه بمقامات ارجمندی نائل آمده و در سال ۹۹۹ در شهر لاهور وفات یافته است .

۶۶ - ۲۷

عماد خراسانی فرزند مرحوم میرزا محمد تقی معین دفتر از صاحب منصبان آستان قدس رضوی بسال ۱۲۹۹ خورشیدی در مشهد تولد یافت و اکنون مقیم تهرانست و تعداد اشعارش متجاوز از ۳۰ هزار بیت است و کتائبهای «بکشب در بهشت» و «چند غزل از عماد» از آثار چاپ شده اوست .

۶۷ - ۵۱

صادق عنقا از دانشمندان بزرگ معاصر و فرزند روحانی و جسمانی حضرت محمد بن جلال الدین علی ابوالفضل عنقا در سال ۱۲۹۴ خورشیدی در تهران متولد و پس از اتمام تحصیلات در رشته های ادبیات و معقول و منقول و حقوق نزد پدر خود بتکمیل ظاهر و باطن پرداخته و اصولا صاحب عنوان ، کلبه آموزش خود را اعم از ظاهر و باطن مرهون تعالیم پدر بزرگوارش میدانند تالیفات ایشان بدینقرار است

۱- تذکره سیر خرقه چهل پیر ۲- مثنوی چته ۳- دیوان غزلیات
۴- گوکب ادب (چاپ شده) ۵- پدیده های فکر ۶- دانشمندان ذره بینی و چند کتاب دیگر که ناانمام است

۶۸ - ۸۶

جلال الدین علی ابوالفضل عنقا - «ولادت آن بزرگوار بسال ۱۲۶۶ هـ . ق و رحلت ۱۳۳۳ هـ . ق بوده و مزارش سمت غربی بقعه ابن بابویه

است شرح حالات و کمالات آن جناب در کتب قوم مندرج است علی الاجمال اینکه آنحضرت از مشایخ مجاز سلسله جلیله علویه رضویه معروفیه علی الطریق بودند و چون بخاندان اویسیان اتصال داشتند مسند ارشاد نگسترده و انزوا اختیار فرمودند. کتب مولفات از نحو و مقدمات و منطق از حواشی و غیره دارند. کتاب عقاید حقه در اصول دین. رساله در اثبات نبوت و ولایت خاصه. مثنوی انوار قلوب السالکین. دیوان حقان المناقب. مثنوی اشارت - الحسینیه. رساله آئینه جهان بینی. دیوان غزلیات ذوقیه و اردات و جذبات شوقیه از تألیفات حضرت اوست نقل از تجلیات « شرح جامعتری هم از ایشان در صفحه ۲۷۵ تذکره طرائق الحقائق ملاحظه شد.

۱۴۵-۶۹

حضرت محمد بن جلال الدین علی ابوالفضل عتقا - شرح حالات و کمالات ایشان در تذکره فرهنگیان تالیف مرحوم عبرت و کتب دیگر مشروحاً ذکر شده و جامعترین آنها شرحی است که بقلم خودشان در کتاب تجلیات مرقوم گردیده است. ولادت باسعادت آن دانشمند بزرگ در سال ۱۳۰۶ هجری قمری برابر سال ۱۲۶۶ خورشیدی در تهران اتفاق افتاده و به قول رادیو صدای آمریکا: «روزگار چون او نابغه ای را کمتر بر صحنه وجود آورده است.»

حیات بعد از مرگ - ارشادنامه - و مراقبه و شهود - تجلیات و رسائل دیگری در علوم قدیمه و جدیده از آثار آن بزرگوار است.

۷۴-۷۰

شیخ فرید الدین عطار در اواخر دوره سلجوقیان در نیشابور تولد یافت و در نیمه اول قرن هفتم در هفتاد سالگی در گذشت و در جنوب نیشابور بنخاک سپرده شد بنا به گفته برخی از تذکره نویسان عطار در حمله مغول بشهادت رسید لیکن هنوز صحت این گفته بر نگارنده معلوم نیست تألیفات عطار بسیارست و فهرست کتب ذیل از معروفترین آثار اوست:

منطق الطیر - الهی نامه - اسرار نامه - مصیبت نامه - خسرو نامه - مظهر العجائب - لسان الغیب و تذکره الاولیاء.

۹۰-۷۱

میرزا نبی ملقب به غبار رازی - در هشت ماهگی بمرض آبله دچار و از نعمت بینائی محروم و در اواخر عمر بزیارت مشهد مقدس نائل گشت و پس از مراجعت در سال ۱۲۷۲ در سن ۳۴ سالگی وفات یافت.

۷۲-۴۹

میرزا عباس بسطامی متخلص به «فروغی» فرزند آقا موسی در سال ۱۲۱۳ در عتبات تولد یافت مهارت فروغی در غزلسرائیست و تعداد اشعارش را تا بیست هزار تخمین زده اند وی در سال ۱۲۷۴ در گذشت .

۷۳-۸۵

فرهاد میرزای قاجار بعد از جلوس محمد شاه از طرف او به تنظیم امور سرحدات مأمور گردید و چندی نیز بحکومت فارس منصوب شد. ترجمه خلاصه الحساب شیخ بهائی بفارسی و نگارش نصاب انگلیسی و تالیف جغرافیائی موسوم به «جام جم» از آثار اوست .

۷۴-۸۷

فرخ قاجار فرزند عباس میرزا در سال ۱۲۷۱ در مشهد مقدس وفات یافت . آثارش در مجمع الفصحاء ملاحظه شد .

۷۵-۱۲۱

عباس فرات فرزند محمد کاظم در سال ۱۲۷۳ در یزد تولد یافت و بعد از تحصیلات مقدماتی به اصفهان و خراسان شتافت و در سال ۱۳۳۵ راه طهران را در پیش گرفته و در پایتخت رحل اقامت افکند .

۷۶-۱۸۱

فواد متاسفانه شرح حال این گوینده که گویا در همین اواخر وفات یافته است ملاحظه نشد .

۷۷-۱۸۷

شاعر عارف فخرالدین عراقی صاحب لمعات در سال ۱۸۸۸ وفات یافت و عبدالرحمن جامی شاعر و ادیب قرن نهم هجری در شرح و تفسیر کتاب او به سال ۸۸۶ بتألیف اشعة اللامعات که از تالیفات مهم جامی بشمار میرود همت گماشت .

۷۸-۵۸

جکیم ابوالقاسم فردوسی ما بین سالهای ۳۲۰ و ۳۳۰ هجری در فریه «باز» از نواحی طوس پای بمرصه وجود گذاشت و در سال ۴۱۱ یا ۴۱۶ در مسقط الرأس خود وفات یافت و در همانجا بنحاک سپرده شد .

۷۹-۱۶۶

میرزا حبیب قآنی فرزند میرزا محمدعلی گلشن در روزگار سلطنت

فتحعلیشاه قاجار ، بسال ۱۲۲۲ در شیراز تولد یافت و در او ان جوانی کسب کمالات نمود و بعد در دربار محمدشاه و ناصرالدینشاه تقریب حاصل کرد و بالاخره در سال ۱۲۷۰ در طهران در گذشت . قافیه‌های او این شاعر ایرانیست که بتعلیم زبان فرانسه پرداخت .

۸۵ - ۸۰

محمد کلاتری در حدود ۳۰ سال پیش در مشهد متولد شده و مدتی در طهران کارگر بلور سازی بوده و فعلاً در یکی از مجلات پایتخت بکار مشغول است .

۸۹ - ۸۱

کسانی هروزی در سال ۳۴۱ در مرو تولد یافت و در اواخر قرن چهارم هجری بدرود زندگی گفت تذکره نویسان او را در عداد بهترین شعرای سامانیان و غزنویان بشمار آورده‌اند .

۵۰ - ۸۲

احمد گلچین معانی فرزند علی اکبر در سال ۱۲۹۵ خورشیدی در تهران تولد یافت و پس از اتمام تحصیلات به اداره ثبت داخل شد و چند سال پیش در یکی از مسابقات مهم ادبی (سنک تراش ژاپونی) بدریافت جایزه نائل گشت .

۱۷۴ - ۸۳

سید محمد رضای هراتی تبریزی متخلص به « گوهر » در حدود ۲۴ سال از عمرش میگذرد و اکنون مقیم تهرانست و آثارش در جراید پایتخت انتشار مییابد . نگارنده شخصاً او را ندیده و این چند سطر نیز از زبان « عماد خراسانی » در اینجا آمده است .

۱۳۵ - ۸۴

لطف‌اله نیشابوری معاصر امیر تیمور و از مریدان شاه نعمت‌اله کرمانی بوده و در سال ۸۷۶ در قدمگاه مشهذوفات یافته است .

۳۱ - ۸۵

ملاشانی در روزگار ساطنت شاه عباس بزرگ بوده و در خدمت آن پادشاه عزت و حرمت دیده تا جائیکه در اداء این بیت :
اگر دشمن کشد ساغر و گر دوست
بطاق ابروی مردانه اوست
که در مدح علی (ع) سروده هموزن خود طلا در یافت کرده است .

۸۶-۶۱

مولانا جلال الدین محمد بن حسین الخطیبی البکری ملقب به
«مولوی» و صاحب «کتاب مثنوی» بزرگترین شاعر متصوف ایران در سال
۶۰۴ هجری در بلخ تولد یافت و در سال ۶۷۲ در قونیه در گذشت و در
مقبره پدرش مدفون گشت.

۸۷-۶۴

موج که پدرش عبدالله و زادگاهش اصفهانست در سال ۱۲۰۸ شمسی
بدنیا آمده و بعد از اتمام تحصیلات در مطبوعات بکار پرداخته است. آثار
موج عبارتست از: رنگها - بیژن و منیژه - بنادر سر بازا ایرانی و کلیات
اشعارش که دو کتاب اخیر هنوز چاپ نشده است.

۸۸-۶۵

محتشم کاشانی که او را میتوان بزرگترین شاعر مرتبه سرای ایران
دانست شاعر دربار شاه طهماسب صفوی بوده و در سال ۹۹۶ وفات
یافته است.

۸۹-۷۶

محمد علی مکرم اصفهانی فرزند علی خان ابن صادق ابن عبدالطلب
ابن علی خان ابن علی نقی حبیب آبادی در سال ۱۳۰۴ قمری در حبیب آباد
اصفهان متولد شد و اکنون نیز در اصفهان اقامت دارد دیوان قصائد و
غزلیات و فنکاهیات مکرم در سال ۱۳۳۳ خورشیدی در اصفهان انتشار یافت

۹۰-۸۵

محمود که نام اصلیش «محمد علی نبات چی» است در سال ۱۳۱۰
خورشیدی در انگرود پای بصره وجود گذاشت و اکنون در تهران دوره
متوسطه را طی میکند

۹۱-۱۰۷

میرزا محمد تقی ملقب به «مظفر کرمانی» فرزند میرزا کاظم
طیب در سال ۱۲۱۵ در گذشت مجمع البحار در تفسیر بحر الاسرار و مشتاقیه
و خلاصه العلوم و کبریت احمر از تألیفات اوست.

۹۲-۱۱۰

هادی مولای گیلانی ملقب به «دفاعلیشاه» اهل پاکنا رشت و
از مشایخ صفیعلیشاه بوده و در حدود ۶ سال پیش در سن ۸۰ سالگی در
تهران وفات و در شمیران قبرستان ظهیرالدوله بخاک سپرده شد. کتابهای

عالم و آدم - رساله صفوت اولی - تاریخ منظومه مختصر انبیا منطبق باقرآن
و دیوان غزلیات از تألیفات چاپ شده است.

۹۳-۱۱۱

منصوری شاعر است درویش مسلک و خوش مشرب که قریب ۳۶
سال از عمرش گذشته و اکنون مقیم تهرانست و در اداره سیلو اشتغال دارد
و تا کنون چند قسمت از اشعارش انتشار یافته است.

۹۴ - ۴۶

ناصرالدینشاه قاجار فرزند محمدشاه در سال ۱۲۴۶ متولد و در
سال ۱۲۵۱ از طرف پدر به ولایت عهد منصوب و روز جمعه بیست و یکم
ذیقعدة سال ۱۲۶۴ به تخت سلطنت نشست و بالاخره بعد از ۴۹ سال سلطنت
در سال ۱۳۱۳ در حضرت عبدالعظیم بدست میرزا رضای کرمانی شهید شد.
دیوان اشعار ناصرالدینشاه تحت طبع است و بزودی منتشر خواهد شد.

۹۵-۷۳

میرزا عبدالحسین خان نصرت معروف به «منشی باشی» فرزند
مرحوم محمد حسن سال ۱۲۸۹ هجری ، یکسال بعد از قحطی معروف در
اصفهان بای برصه وجود گذاشت و در هفت سالگی با خانواده خود بمشهد
مقدس عزیمت کرد. فهرست کتب زیر از آثار اوست : مثنوی فروزنده -
دیوان قصائد و غزلیات - فرازنده - جامع المتفرقه - شرح احوال شعرای سبعة
عرب و چند کتاب دیگر

۹۶-۱۰۳

دکتر احمد ناظرزاده فرزند محمدناظر در سال ۱۲۹۶ خورشیدی
در کرمان بدنیا آمد و در سال ۱۳۲۸ از طرف اهالی سیرجان نمایندگی
مجلس شورای ملی انتخاب شد آثار چاپ شده او بدینقرار است : اختر - آواز
جوانی - رقص با سه خنجر - بر فراز سیهون و چند کتاب دیگر

۹۷-۱۰۹

نور علیشاه نام اصلش محمدعلی ابن میرزا عبدالحسین ملقب بفیض
علیشاه که اصلش از «تون و طیس» بوده در اصفهان تولد یافت و در سال
۱۲۱۲ در گذشت و در جوار مرقد حضرت یونس مدفون گشت . دیوانش
در سال ۱۳۵۴ در تهران انتشار یافت .

۹۸-۱۳۶

مرتضی نبوی نویسرگانی قریب ۳۶ سال از عمرش گذشته و اکنون

-۲۱-

مقیم تهرانست و در اطلاق بازار گانی اشتغال دارد و دیوان اشعارش هنوز بطبع نرسیده است .

۹۹-۱۵۱

نشاطی هزار جریبی هازندرانی نام اصلیش میرزا عباس و از سرخ ده دامغان و مداح فتحعلیشاه و محمد شاه قاجار در سال ۱۲۶۲ وفات یافت

۱۰۰-۱۷۲

حکیم ناصر خسرو ابن حارث قبادیانی در سال ۳۹۴ هجری در قبادیان از حوالی بلخ بدنیآ آمد و در اوآن جوانی بتحصیل کمالات پرداخت و در دربار سلجوقی خدمت دیوانی گرفت و مدتها آواره بیابانها شد و بالاخره در سال ۴۸۱ در « بمکان » وفات یافت . وی صاحب تألیفات بسیاریست که مهمترین آنها بدینقرار است : سفرنامه - زادالمسافرین - وجه دین - خوان اخوان - روشنائی نامه - سعادت نامه - دلیل المتحیرین و دیوان اشعار ناصر خسرو

۱۰۱-۵۳

میرزا شفیع شیرازی معروف به میرزا کوچک و ملقب به وصال ، شاعر عصر فتحعلیشاه و محمدشاه در سال ۱۲۶۲ در مسقط الرأس خود وفات یافت دیوانش متجاوز از پانزده هزار بیت است .

۱۰۲-۷۹

وحشی بافقی که ولادت او مصادف با اواخر سلطنت شاه اسمعیل صفوی است در قصبه « بافق » تولد یافت و در سال ۹۹۱ هجری در گذشت تقی الدین اوحدی صاحب تذکرة عرفات که معاصروى بوده او را « کمال - الدین » نامیده و مینویسد : « وحشی با برادر خود مرادی بافقی از شاگردان مولانا شرف الدین علی بزدی بوده ، هر دو برادر در خدمت آن شاعر کسب کمالات مینمودند »

۱۰۳-۱۶۴

وقار شیرازی فرزند میرزا کوچک وصال در سال ۱۲۶۶ با برادر کبوتر خود میرزا محمود طیب به هندوستان رفت و در حدود بکسال در بمبئی توقف کرد و بعد بشیراز مراجعت نمود و در سال ۱۲۷۴ بظهران عزیمت کرد و بخدمت ناصرالدینشاه باریافت در این هنگام ۴۲ سال از عمرش میگذشت .

۱۰۴-۳۱

هلالی جغتائی که در سال ۹۳۹ وفات یافت غزل سرای خوبی بوده

و مثنوی شاه و درویش از ساخته‌های اوست .

۱۰۵-۳۲

سید احمد هاتف اصفهانی که معروفترین شاعر دوره افشاریان و زندیانت در سال ۱۱۹۸ در قم وفات یافت . مهمترین اثر هاتف ترجیع‌بند اوست که حقیقتاً در نوع خود بی نظیر است .

۱۰۶-۵۲

اسمهیل خان هرمز صاحب کتاب « فرازستان » از طایفه زند و از نزدیکان شاهزاده جلال الدین میرزا فرزند فتحعلی شاه در توپسرکان تولد یافت . هرمز به مذهب زردشت متمایل بوده و آثار بیکه از او باقیمانده است دلیل بر صحت این مدعاست و همه را نیز بفارسی سره نوشته است . وی در سال ۱۳۱۳ قمری در توپسرکان در گذشت و در امامزاده کوه ، نزدیک قریه سرابی مدفون گشت .

۱۰۷-۱۳۳

میرزا هدایت وزیر دفتر در روزگار سلطنت ناصرالدینشاه بوزارت دفترخانه مبارکه استیفا منصوب و سالها بهمان سمت باقی بود و در اوقات فراغت بمطالعه دواوین شعرا و نظم اشعار میپرداخت .

۱۰۸-۱۳۳

همایون شاه ابن بابر میرزای گورکانی بعد از مرگ پدر در سال ۹۳۸ در دهلی هندوستان بر تخت سلطنت نشست . آثاری از وی در مجمع الفصحاء ملاحظه شد

۱۰۹-۱۶۳

رضاقلی خان هدایت فرزند محمد هادی در عهد سلطنت فتحعلیشاه قاجار ، بسال ۱۲۱۸ در طهران تولد یافت و بعد از اتمام تحصیلات در دربار محمد شاه و ناصرالدینشاه قاجار بمقامات عالی رسید و وفاتش در سال ۱۲۸۸ اتفاق افتاد . مجمع الفصحاء و ریاض العارفین که مهمترین تذکره های شعرای ایرانست از تألیفات اوست .

۱۱۰-۱۷۱

میرزا اسمعیل هنر فرزند میرزا ابوالحسن یغمای جندقی شاعر معروف دوره ناصری بنا بگفته مرحوم یوسف اعتصامی (اعتصام‌الملک) در فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس شورای ملی تا سال ۱۲۸۸ زندگی میکرده ، دیوان خطی هنر در کتابخانه مجلس موجود است .

بنام خدا

صانع پروردگار حی - توانا
صورت خوب آفرید و سیرت زیبا
مرغ هوارا نصیب و ماهی دریا
روزی خود میبرند پشه و عنقا
در بن چاهی بزیر صخره صما
برك ترا از چوب خشك و چشمه زخارا
نخل تناور کند ز دانه خرما
از همه عالم نهان و بر همه پیدا
از عظمت ماورای فکرت دانا
حمد و ثنا میکند که موی بر اعضا
حیف خورد بر نصیب رحمت فردا
وز همه عیبی مقدسی و مبرا
با همه کروبیان عالم بالا

اول دفتر بنام ایزد دانا
اکبر و اعظم خدای عالم و آدم
از در بخشندگی و بنده نوازی
قسمت خود میبخوردند منعم و درویش
حاجت موری بعلم غیب بداند
جانور از نطفه میکند شکر از نی
شریت نوش آفرید از مگس نحل
از همگان بی نیاز و بر همه مشفق
پر تو نور سرادقات جلالش
خود نه زبان در دهان عارف مدهوش
هر که نداند سیاس نعمت امروز
بار خدایا مهیمنی و مدبر
ما نتوانیم حق حمد تو گفتن

«سعدی» از آنجا که فهم اوست سخن گفت
ورنه کمال تو وهم کی رسد آنجا

در مدح خراجیه انبیا

سرو نباشد باعتدال محمد
در نظر قدر با کمال محمد
لیله اسری شب وصال محمد
آمده مجموع در خلال محمد
روز قیامت نگر مجال محمد
بو که قبولش کند بلال محمد
نور نتابد مگر جمال محمد
تا بدهد بوسه بر نعال محمد
پیش دوا بروی چون هلال محمد
خواب نمیگیرد از خیال محمد

ماه فرو ماند از جمال محمد
قدر فلک را کمال و منزلتی بیست
و عده دیدار هر کسی بقیامت
آدم و نوح و خلیل و موسی و عیسی
عرصه گیتی مجال همت او نیست
و انهمه پیرایه بسنه جنت فردوس
شمس و قمر در زمین حشر نتابند
همچو زمین خواهد آسمان که بیفتند
شاید اگر آفتاب و ماه نتابند
چشم مرا تا بخواب دید جمالش

«سعدی» اگر عاشقی کنی و جوانی
عشق محمد بس است و آل محمد

سجده سی

کس را چه زور و زهره که وصف علی کند
 جیسار در منساقب او گفت هبل ائی
 رور آزمای قلعه خیبر که بند او
 در بکدگر شکست بیازوی لافتی
 مردی که در مصاف زره پیش بسته بود
 تا پیش دشمنان نکند پشت بر غزا
 شیر خدا و صفدر میدان و بحر جود
 جانبخش در نماز و جهانسور در و غا
 دیباچه مروت و دیوان معرفت
 لشکر کش فتوت و سردار اتقیما
 فردا که هر کسی بشقیعی زنند دست
 مائیم و دست و دایم و مصوم مرتضی